

Drisha Parashat Kedoshim 2023

Michael Bernstein and Jon Kelsen

Leviticus 19

(1) ה' spoke to Moses, saying: (2) Speak to the whole Israelite community and say to them: You shall be holy, for I, your God ה', am holy. (3) You shall each revere your mother and your father, and keep My sabbaths: I ה' am your God. (4) Do not turn to idols or make molten gods for yourselves: I ה' am your God. (5) When you sacrifice an offering of well-being to ה', sacrifice it so that it may be accepted on your behalf. (6) It shall be eaten on the day you sacrifice it, or on the day following; but what is left by the third day must be consumed in fire. (7) If it should be eaten on the third day, it is an offensive thing, it will not be acceptable. (8) And one who eats of it shall bear the guilt for having profaned what is sacred to ה'; that person shall be cut off from kin. (9) When you reap the harvest of your land, you shall not reap all the way to the edges of your field, or gather the gleanings of your harvest. (10) You shall not pick your vineyard bare, or gather the fallen fruit of your vineyard; you shall leave them for the poor and the stranger: I ה' am

1. ויקרא י"ט

(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל־כָּל־עֵדוּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: (ג) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: (ד) אֶל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֱלֹהִים הַאֲלִילִים וְאֶל־קִלְמִסָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: (ה) וְכִי תִזְבַּחְתוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַה' לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבַּחְהוּ: (ו) בַּיּוֹם וּבַחֲכֶם יֵאָכַל וּמִמָּחָרָת וְהַנּוֹתָר עַד־יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשְׂרָף: (ז) וְאִם הָאָכַל יֵאָכַל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְגוּל הוּא לֹא יִרְצָה: (ח) וְאֶכְלִיוּ עֹנֵנוּ יִשָּׂא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ ה' חָלַל וּנְכַרְתֶּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (ט) וּבְקִצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ לְקִצֹּר וְלִקְטַת קִצִּירָה לֹא תִלְקַט: (י) וְכִרְמְךָ לֹא תַעֲזוֹלֵל וּפְרֹט כִּרְמְךָ לֹא תִלְקַט לְעֹנֵי וְלִגְרֵי תַעֲזֹב אֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: (יא) לֹא תִגְנְבוּ וְלֹא־תִכְחָשׁוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ: (יב) וְלֹא־תִשְׁבְּעוּ בִשְׁמִי לְשַׁקֵּר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי

your God. (11) You shall not steal; you shall not deal deceitfully or falsely with one another. (12) You shall not swear falsely by My name, profaning the name of your God: I am 13) ה'. (13) You shall not defraud your fellow [Israelite]. You shall not commit robbery. The wages of a laborer shall not remain with you until morning. (14) You shall not insult the deaf, or place a stumbling block before the blind. You shall fear your God: I am 15) ה'. (15) You shall not render an unfair decision: do not favor the poor or show deference to the rich; judge your kin fairly. (16) Do not deal basely with members of your people. Do not profit by the blood of your fellow [Israelite]: I am 17) ה'. (17) You shall not hate your kinsfolk in your heart. Reprove your kin but incur no guilt on their account. (18) You shall not take vengeance or bear a grudge against members of your people. Love your fellow [Israelite] as yourself: I am 19) ה'. (19) You shall observe My laws. You shall not let your cattle mate with a different kind; you shall not sow your field with two kinds of seed; you shall not put on cloth from a mixture of two kinds of material. (20) If a man has carnal relations with a woman who is a slave and has been designated for another man, but has not been redeemed or

ה': (יג) לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִן פְּעֻלַּת שְׂכִיר אֶתְךָ עַד־בִּקּוֹר: (יד) לֹא־תִקַּלְל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עֵוֶר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִרְאֶת מֵאֲלֻקֶיךָ אֲנִי ה': (טו) לֹא־תַעֲשֶׂנוּ עֵוָל בְּמִשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פְּנֵי־דָל וְלֹא תִהְדַּר פְּנֵי גְדוֹל בְּצִדִּיק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתְךָ: (טז) לֹא־תִלַּךְ רֶכֶל בְּעַמִּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דָּם רֵעֶךָ אֲנִי ה': (יז) לֹא־תִשָּׂא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְבְּךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא: (יח) לֹא־תִקֶּם וְלֹא־תִטּוֹר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְבֵּת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ אֲנִי ה': (יט) אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהַמְתֶּךָ לֹא־תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךָ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבְגַד כְּלָאִים שַׁעֲטָנָו לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ: (כ) וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁהוֹ שְׂכֵב־תִּזְרַע וְהוּא שֹׁפֵחַ נַחֲרַפֵּת לְאִישׁ וְהִפְדִּיהָ לֹא נִפְדָּתָה אִם חִפְשָׁהּ לֹא נִתְּנָהּ בְּקֶרֶת תִּהְיֶה לֹא יוֹמְתוּ כִּי־לֹא חִפְשָׁהּ: (כא) וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לָהּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם: (כב) וְכִפְּרוּ עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי ה' עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: {פ} (כג) וְכִי־תִבְאוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל־עֵץ מֵאֲכָל וְעַרְלָתֶם עָרְלָתוֹ אֶת־פְּרִיֹו שְׁלַשׁ שָׁנִים יְהִיָּה לָכֶם

given her freedom, there shall be an indemnity; they shall not, however, be put to death, since she has not been freed. (21) But he must bring to the entrance of the Tent of Meeting, as his guilt offering to ה', a ram of guilt offering. (22) With the ram of guilt offering the priest shall make expiation for him before ה' for the sin that he committed; and the sin that he committed will be forgiven him. (23) When you enter the land and plant any tree for food, you shall regard its fruit as forbidden. Three years it shall be forbidden for you, not to be eaten. (24) In the fourth year all its fruit shall be set aside for jubilation before 25) ;ה') and only in the fifth year may you use its fruit—that its yield to you may be increased: I ה' am your God. (26) You shall not eat anything with its blood. You shall not practice divination or soothsaying. (27) You [men] shall not round off the side-growth on your head, or destroy the side-growth of your beard. (28) You shall not make gashes in your flesh for the dead, or incise any marks on yourselves: I am 29) .ה') Do not degrade your daughter and make her a harlot, lest the land fall into harlotry and the land be filled with depravity. (30) You shall keep My sabbaths and venerate My sanctuary: I am 31) .ה')

עֲרָלִים לֹא יֹאכְלוּ: (כד) וּבִשְׁנָה
הַרְבִּיעֵת יִהְיֶה כָּל־פְּרִי קִדְשׁ
הַלְוָלִים לָהּ: (כה) וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת
תֹּאכְלוּ אֶת־פְּרִי לְהוֹסִיף לָכֶם
תְּבוּאָתוֹ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: (כו) לֹא
תֹאכְלוּ עַל־הַדָּם לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא
תַעֲוֹנוּ: (כז) לֹא תִקְפוּ פֶּאת
רֵאשֵׁיכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאת
זְקָנְךָ: (כח) וְשָׁרֵט לִנְפֹשׁ לֹא תִתְּנוּ
בְּבִשְׂרֵיכֶם וּכְתַבֵּת קַעֲקַע לֹא תִתְּנוּ
בְּכֶם אֲנִי ה': (כט) אֶל־תַּחֲלִיל
אֶת־בֵּיתְךָ לְהִזְנוֹתָהּ וְלֹא־תִזְנֶה הָאָרֶץ
וּמִלֵּאָה הָאָרֶץ זִמָּה: (ל) אֶת־שִׁבְתֵּי
תִשְׁמְרוּ וּמִקִּדְשֵׁי תִירָאוּ אֲנִי ה':
(לא) אֶל־תִּפְגְּוּ אֶל־הָאִבֶּת
וְאֶל־הַיָּדְעֵנִים אֶל־תִּבְקֹשׁוּ לְטִמְאָה
בְּהֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: (לב) מִפְּגִי
שִׁיבָה תִקּוּם וְהִדְרֹת פְּגִי זָקֵן וְיִרְאֵת
מִאֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה': {ס} (לג)
וְכִי־יִגְוֹר אֶתְךָ גֵּר בְּאֶרֶץכֶּם לֹא תוֹנוּ
אֹתוֹ: (לד) כְּאֶזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם
הַגֵּרוֹ הַגֵּר אֶתְכֶם וְאֶהְבֵּת לוֹ כְּמוֹךָ
כִּי־גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה'
אֱלֹהֵיכֶם: (לה) לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל
בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמִּשׁוּרָה:
(לו) מֵאֲזֵי צֶדֶק אֲבִי־צֶדֶק אֵיפֶת
צֶדֶק וְהִנֵּי צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי ה'
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
מִמִּצְרַיִם: (לז) וּשְׁמֹרְתֶם

Do not turn to ghosts and do not inquire of familiar spirits, to be defiled by them: I ה' am your God. (32) You shall rise before the aged and show deference to the old; you shall fear your God: I am (33) ה'. When strangers reside with you in your land, you shall not wrong them. (34) The strangers who reside with you shall be to you as your citizens; you shall love each one as yourself, for you were strangers in the land of Egypt: I ה' am your God. (35) You shall not falsify measures of length, weight, or capacity. (36) You shall have an honest balance, honest weights, an honest *ephah*, and an honest *hin*. I ה' am your God who freed you from the land of Egypt. (37) You shall faithfully observe all My laws and all My rules: I am ה'.

אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי
וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי ה': {פ}

Sifra, Kedoshim, Section 1

(1) 1) (Vayikra 19:1) "And the L-rd spoke to Moses, saying (Vayikra 19:2) Speak to the entire congregation of the children of Israel, and say to them: Holy shall you be." We are hereby taught that this section was stated in the presence of all. Why so? Because most of the major tenets of Torah are inherent in it. "Holy shall you be": Separate yourselves

2. ספרא, קדושים, פרשה א

(א) [א] "דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אלקם קדושים תהיו" – מלמד שהפרשה נאמרה בהקהל. ומפני מה נאמרה בהקהל? מפני שרוב גופי תורה תלויים בה. "קדושים תהיו" – פרושים תהיו. "כי קדוש אני ה' אלקיכם" – לומר אם מקדישים (ס"א מקדשים) אתם עצמכם מעלה אני עליכם כאילו

"Holy shall you be, for holy am I, the L-rd your G d." If you sanctify yourselves, I will consider it as if you had sanctified Me, and if you do not sanctify yourselves, I will consider it as if you had not sanctified Me. — But perhaps the meaning is: If you sanctify Me, I am holy, and if not I am not holy. It is, therefore, written "for holy am I" — I remain in My holiness whether or not I am sanctified (by men). Abba Shaul says: What is the duty of the King's retinue? To follow in the footsteps of the King (and to be holy).

קדשתם אותי. ואם אין אתם מקדישים (ס"א מקדשים) עצמכם מעלה אני עליכם כאילו לא קדשתם אותי. או אינו אומר אלא אם מקדישים אתם אותי הריני מקודש ואם לאו איני מקודש... תלמוד לומר "כי קדוש אני" – בקדושתי אני, בין מקדשים אותי ובין אין מקדשים אותי. אבא שאול אומר פמליא למלך, ומה עליה להיות מחקה למלך.

Vayikra Rabbah 24:5

(5) Rabbi Chiya taught that this section was said in the assembly because most of the bodies of Torah law are dependent on it. Rabbi Levi said it is because the Ten Commandments are included in it: (Exodus 20:2) "I am the Lord your God," and it is written here (Leviticus 19:2) "I am the Lord your God." (Exodus 20:3) "You shall have no other," and it is written here (Leviticus 19:4) "Do not make idols for yourselves." (Exodus 20:7) "Do not take [the name of the Lord in vain]," and it is written here (Leviticus 19:12) "Do not swear falsely by My name." (Exodus 20:8)

3. ויקרא רבה כ"ד:ה'

(ה) תְּנִי רַבִּי חִיָּא פְּרָשָׁה זוּ נְאֻמָּרָה בְּהַקְהָל, מִפְּנֵי שָׂרֵב גּוֹפֵי תוֹרָה תְּלוּיִן בָּהּ, רַבִּי לִוִי אָמַר מִפְּנֵי שְׁעֵשֶׁרֶת הַדְּבָרוֹת כְּלוּלִין בְּתוֹכָהּ, (שמות כ, ב): אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, וּכְתִיב הֶכָּא (ויקרא יט, ב): אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיכֶם. (שמות כ, ג): לֹא יִהְיֶה לְךָ, וּכְתִיב הֶכָּא (ויקרא יט, ד): וְאֵלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. (שמות כ, ז): לֹא תִשָּׂא, וּכְתִיב הֶכָּא (ויקרא יט, יב): וְלֹא תִשָּׁבַעוּ בְּשֵׁמִי. (שמות כ, ח): זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וּכְתִיב הֶכָּא (ויקרא יט, ג): אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ. (שמות כ, יב):

"Remember the Sabbath day," and it is written here (Leviticus 19:3)
 "Observe My Sabbaths." (Exodus 20:12) "Honor your father and your mother," and it is written here (Leviticus 19:3) "Each of you must respect his mother and father." (Exodus 20:13) "Do not murder," and it is written here (Leviticus 19:16) "Do not stand idly by when your neighbor's life is threatened." (Exodus 20:13) "Do not commit adultery," and it is written here (Leviticus 20:10) "Both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death." (Exodus 20:13) "Do not steal," and it is written here (Leviticus 19:11) "Do not steal." (Exodus 20:13) "Do not bear false witness," and it is written here (Leviticus 19:16) "Do not go about spreading slander." (Exodus 20:13) "Do not covet," and it is written here (Leviticus 19:18) "Love your neighbor as yourself." Rabbi Yudan said in the name of Rabbi Shimon bar Yochai: Moses our teacher wrote for us three sections in the Torah, and in each of them there are sixty commandments. These are: the section of Passover, the section of damages, and the section of holiness. Rabbi Levi said in the name of Rabbi Shila of Kefar Tamarta: there are seventy [commandments]. Rabbi Tanhuma

כִּי־דָבַר אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ, וְכִתִּיב
 הֶכָּא (ויקרא יט, ג): אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו
 תִּירָאוּ. (שמות כ, יג): לֹא תִרְצָח,
 וְכִתִּיב הֶכָּא (ויקרא יט, טז): לֹא
 תַעֲמֹד עַל דַּם רֵעֶךָ. (שמות כ, יג):
 לֹא תִנְאָף, וְכִתִּיב הֶכָּא (ויקרא כ,
 י): מוֹת יוֹמֵת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת.
 (שמות כ, יג): לֹא תִגְנוֹב, וְכִתִּיב
 הֶכָּא (ויקרא יט, יא): לֹא תִגְנוֹבוּ.
 (שמות כ, יג): לֹא תַעֲנֶה, וְכִתִּיב
 הֶכָּא (ויקרא יט, טז): לֹא תִלְךְ
 רֵכִיל. (שמות כ, יג): לֹא תִחְמֹד,
 וְכִתִּיב הֶכָּא (ויקרא יט, יח): וְאֶהְבֵּת
 לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ. רַבִּי יוּדָן בְּשֵׁם רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי אָמַר, שְׁלֹשׁ פְּרָשִׁיּוֹת
 הֶכָּתִיב לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ בַּתּוֹרָה, וְכָל
 אַחַת וְאַחַת מֵהֶן יֵשׁ בָּהּ מִשְׁשִׁים
 שְׁשִׁים מִצְוֹת, וְאֵלוֹ הֵן: פְּרִשְׁת
 פְּסָחִים, וּפְרִשְׁת נְזִיקִין, וּפְרִשְׁת
 קְדוּשִׁים. רַבִּי לִוִּי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁילָא
 דְּכִפְר תַּמְרֵתָא אָמַר, מִשְׁבְּעִים
 שְׁבַעִים. אָמַר רַבִּי תַנְחוּמָא וְלֹא
 פְּלִיגִי, מֵאֵן דְּעֵבַד פְּרִשְׁת פְּסָחִים
 שְׁבַעִים, כָּלֵל עֲמָה פְּרִשְׁת תְּפִלִּין.
 מֵאֵן דְּעֵבַד פְּרִשְׁת נְזִיקִין שְׁבַעִים,
 כָּלֵל עֲמָה פְּרִשְׁת שְׁמִטָּה. וּמֵאֵן
 דְּעֵבַד פְּרִשְׁת קְדוּשִׁים שְׁבַעִים, כָּלֵל
 עֲמָה פְּרִשְׁת עֲרִיּוֹת.

said they do not disagree: one who counts the section of Passover as seventy includes the section of Tefillin; one who counts the section of damages as seventy includes the section of Shmita (sabbatical year); and one who counts the section of holiness as seventy includes the section of forbidden relationships.

4. ר' דוד צבי הופמן ויקרא – הקדמות.

חלקי ספר ויקרא ושמותיהם

אך על-פי רוב נוהגים חכמינו לכנות את ספרנו "תורת כהנים", משום שרוב חוקיו מוסבים על עבודת הכהנים במקדש או הליכות הכהנים בכלל. אולם גם מבחינה אחרת ראוי הספר הזה לשם "תורת כהנים". באשר חלקו הגדול נותן הוראות לישראל בתורת "ממלכת כהנים", איך לשאוף לדבקות בה' ובקדושה.

שתיים הן הדרישות שדרש ה' מישראל קודם מתן תורה בסיני (שמות יט) "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", ותהיו לי "גוי קדוש". שתי הדרישות הללו כל אחת מהן היא תכלית לעצמה, אך עם כל זה קיום הדרישה האחת הוא האמצעי לקיומה של השנייה. בתורת "כהן" ישאף ישראל לדביקות בה', עליו לשאוף שה' ימלא את הבטחתו "ונתתי משכני בתוכם... והתהלכתי בתוכם". זוהי מטרה לעצמה, אבל יחד עם זה גם אמצעי להפוך אותנו ל"גוי קדוש", להעלות אותנו אל דרגת הקדושה האלוהית וההשתלמות המוסרית, שבחינו הפרטיים והציבוריים נשאף אל הטוב והישר והמוצא חן בעיני ה'. זו האחרונה היא מטרה לעצמה ויחד עם זה אמצעי להפוך אותנו ל"כהנים" אמיתיים, לתת לנו חלק בקרבת אלקים, כדי ש"נתמלא כולנו – כפי שר' יהודה הלוי אומר בכוזרי – רוח הקודש", למען נגיע לדרגת הנבואה ונהיה מוכשרים להופיע כמדריכי האנושות כולה בחינת שלוחי רצון ה'.

הנה כי כן לאחר שניתן בספר שמות כ"ה:ח', הצו לישראל "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כדי שהמקדש יהיה, כביטוי הקולע של ר' יהודה הלוי, בחינת גוף שהשכינה, כביכול, תיכנס לתוכו, אשר לפי אופי תכונתו מסוגל הוא באותה המידה המשוכללת לקבל לתוכו את השכינה, כשם שגוף אדם בריא מוכשר לקבל את הנשמה; ולאחר שסופר על הקיום המלא של הצו וכן על הופעת כבוד ה' בקודש הקדשים, תבוא לבסוף הקריאה אל ישראל, לשאוף להתחברות עם ה' במשכנו זה ולהתרחק מכל דבר, אשר נוכחות השכינה אינה סובלת אותו. זהו תוכן החלק הראשון של ספר ויקרא (פרקים א'-י"ז), שאפשר היה לכנותו בשם "ספר כהנים".

אחר כך בא במיוחד שינון קידוש החיים על כל תופעותיהם. זה ניתן בחלק השני אשר רוצים היינו לכנותו בשם "ספר קדושה" (פרקים י"ח-כ"ז).

החלק הראשון של ספר כהנים, הלכות הקרבנות, מטיל על ישראל להדבק בה' ע"י הקרבת קרבנות בתוך משכנו. יחד עם זה ניתנת הפקודה לתקן את הפגם שנתהווה בברית עם ה' ע"י החטא באמצעות קרבנות (פרקים א'-ז'), ולהלן מסופר איך נחנכו חגיגית אהרן ובניו הכהנים ששרתו בעבודת הקרבנות (פרקים ח'-י'). אחר כך בא החלק השני של "ספר כהנים", המכיל את הלאוין, שמטרתם לשמור על קיום התחברותנו עם ה'. כדי לשמור ולקיים את משכנו של הקב"ה בקרב ישראל, יש להרחיק מקרבו כל טומאה, והיא ראשית-כל טומאת הגוף ע"י מאכלות אסורות, "לא תטמאו את נפשותיכם", וחוץ מזה צריכים כל אלה הנמצאים במצב של טומאה להתרחק ממשכנו ומקרבנותיו של ה' ולקיים את חוקי הטהרה (פרקים יב – טו). ברם, אי-אפשר להרחיק כל מקרי טומאה, וכבוד ה' שוכן בתוך טומאת ישראל. אי לזאת נקבע בכל שנה יום הכפורים, שבו מכפר הקב"ה בחסדו על כל פשעי טומאת הגוף (ובאמת כל חטא מטמא את המקדש "וגורם לשכינה שתסתלק מישראל", פרק טז). בתורת הוספה ניתנים עוד צוויים אחדים הנוגעים לקרבנות ולטהרת המאכלים, כתוצאות מן החוקים הנזכרים מקודם. עם ישראל יקריב את קרבנותיו רק בקרבת מקום של התגלות כבוד השכינה, יינזר מן הדם, החלק המכפר של הקרבן, ובמקרה של טומאה על-ידי אכילת מאכלים מטמאים ייטהר כחוק (פרק יז). בזה נסתיים החלק הראשון של ספר ויקרא, שמגמתו היתה ללמד לישראל, איך לשקוד על דביקות בה', איך להיות לממלכת כהנים.

אחר זה יבוא החלק השני של הספר, המכיל אותם החוקים הנוגעים לקידוש החיים (קדושה). בתחילה מוזהרים, כי גם חיי המשפחה, המושתתים על הנישואין וגם החיים החברתיים והסידורים האזרחיים יקבלו את צורתם בהתאם לדרישות הקדושה האלוקית (פרקים יח – כ). אחרי כן באים חוקי הקדושה לכהני העם הקדוש. על אלה להצטיין במידה גדולה יותר של קדושה ("קדושים יהיו לה'"). אף הבחינה החיצונית צריכה להיות מותאמת לעמדתם ולמשרתם. כהנים בעלי מום פסולים לעבודה, כמו-כן צריך שהקרבנות יהיו מותאמים בחיצוניותם לקדושתם (פרקים כ"א-כ"ב). אחר-כך נחקקים חוקי המועדים, השבתות, החגים, שנות השמטה והיובל (פרקים כג – כה). ולבסוף נכרתה הברית עם ישראל, אשר בה נקראו באזניו הברכה, אם ימלאו את המצוות באמונה, והקללה, אם לא ישמעו אליהם (פרק כו). לחוקי הקדושה נוספו עוד חוקים, שבעצם אין חלה עליהם אלא התחיבות בלבד, אלא לאחר שקיבלוה על עצמם, הרי היא נהפכת למצוה חוקית. ההוספה הזאת היא במובן ידוע ביסוס ההתחיבות מצד עם ישראל לחיים קדושים, כי הלא ישראל קיבל עליו בעצמו בנדר, להקדיש את עצמו לעבודת ה'.

Rashi on Leviticus 19:2:2

YE SHALL BE HOLY — קדשים תהיו
This means, keep aloof from the forbidden sexual relations just mentioned and from sinful

5. רש"י על ויקרא י"ט:ב:בי

קדשים תהיו. הָוּוּ פְּרוֹשִׁים מִן הָעֲרִיּוֹת וּמִן הָעֵבָרָה, שְׁכָל מְקוֹם שְׂאֵתָהּ מוֹצֵא גְדֵר עֲרוֹהָ אֶתָּה מוֹצֵא

thoughts. [It is evident that this is the meaning of קדשים תהיו because] wherever you find in the Torah a command to fence yourself in against such relations you also find mention of "holiness". Examples are: (Leviticus 21:7) "[They shall not take] a wife that is a harlot, or a profane etc.", and in the next verse "for I, the Lord, who sanctifieth you, [am holy]"; (Leviticus 21:15) "Neither shall he profane his seed (by the forbidden unions mentioned in the preceding verses) for I the Lord do sanctify him"; (Leviticus 21:6) "They shall be holy... followed by (v. 7) "[they shall not take] a wife that is a harlot or a profane" (cf. Vayikra Rabbah 24:4-6).

Ramban on Leviticus 19:2:2

YE SHALL BE HOLY. "Abstain from the forbidden sexual relationships [mentioned in the preceding section] and from [other] sin, because wherever you find [in the Torah] a warning to guard against immorality, you find the mention of 'holiness.'" This is Rashi's language. But in the Torath Kohanim I have seen it mentioned without any qualification [i.e., without any particular reference to immorality,

קדושה, אשה זנה וְחִלָּה וְגו' אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם (ויקרא כ"א), וְלֹא יִחַלְלֵנּוּ זָרְעוֹ, אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ (שם), קדושים יהיו, אשה זנה וְחִלָּה (שם):

6. רמב"ן על ויקרא י"ט:ב'ב'

קדושים תהיו הוו פרושים מן העריות ומן העבירה שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה לשון רש"י (רש"י על ויקרא י"ט:ב') אבל בתורת כהנים (פרשה א ב) ראיתי סתם פרושים תהיו וכן שנו שם (שמני פרק יב ג) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני כשם שאני קדוש כך

as Rashi expressed it], saying: “Be self-restraining.” Similarly, the Rabbis taught there: “*And ye shall sanctify yourselves, and be ye holy, for I am Holy*. Just as I am Holy, so be you holy. Just as I am Pure, so be you pure.” And in my opinion, this abstinence does not refer only to restraint from acts of immorality, as the Rabbi [Rashi] wrote, but it is rather the self-control mentioned throughout the Talmud, which confers upon those who practice it the name of *P'rushim* (Pharisees), [literally: “those who are separated” from self-indulgence, as will be explained, or those who practice self-restraint]. The meaning thereof is as follows: The Torah has admonished us against immorality and forbidden foods, but permitted sexual intercourse between man and his wife, and the eating of [certain] meat and wine. If so, a man of desire could consider this to be a permission to be passionately addicted to sexual intercourse with his wife or many wives, and be *among winebibbers, among gluttonous eaters of flesh*, and speak freely all profanities, since this prohibition has not been [expressly] mentioned in the Torah, and thus he will become a sordid person within the permissible realm of the Torah! Therefore, after having listed the

אתם תהיו קדושים כשם שאני פרוש כך אתם תהיו פרושים ולפי דעתי אין הפרישות הזו לפרוש מן העריות כדברי הרב אבל הפרישות היא המוזכרת בכל מקום בתלמוד שבעליה נקראים פרושים והענין כי התורה הזהירה בעריות ובמאכלים האסורים והתירה הביאה איש באשתו ואכילת הבשר והיין א"כ ימצא בעל התאוה מקום להיות שטוף בזמת אשתו או נשיו הרבות ולהיות בסובאי יין בזוללי בשר למו וידבר כרצונו בכל הנבלות שלא הוזכר איסור זה בתורה והנה יהיה נבל ברשות התורה לפיכך בא הכתוב אחרי שפרט האיסורים שאסר אותם לגמרי וצוה בדבר כללי שנהיה פרושים מן המותרות ימעט במשגל כענין שאמרו (ברכות כב) שלא יהיו תלמידי חכמים מצויין אצל נשותיהן כתרנגולין ולא ישמש אלא כפי הצריך בקיום המצוה ממנו ויקדש עצמו מן היין במיעוטו כמו שקרא הכתוב (במדבר ו ה) הנזיר קדוש ויזכור הרעות הנזכרות ממנו בתורה (בראשית ט כא) בנח ובלוט וכן יפריש עצמו מן הטומאה אע"פ שלא הוזכרו ממנה בתורה כמו

matters which He prohibited altogether, Scripture followed them up by a general command that we practice moderation even in matters which are permitted, [such as in the following]: One should minimize sexual intercourse, similar to that which the Rabbis have said, “So that the disciples of the Sages should not be found together with their wives as often as the hens,” and he should not engage in it except as required in fulfillment of the commandment thereof. He should also sanctify himself [to self-restraint] by using wine in small amounts, just as Scripture calls a Nazirite “holy” [for abstaining from wine and strong drink], and he should remember the evils which the Torah mentioned as following from [drinking wine] in the cases of Noah and Lot. Similarly, he should keep himself away from impurity [in his ordinary daily activity], even though we have not been admonished against it in the Torah, similar to that which the Rabbis have said: “For the *P'rushim* (Pharisees), the clothes of the unlearned are considered as if trodden upon by a *zav*” [or *zavah* — a man or woman having suffered a flux], and just as the Nazirite is called “holy” because of guarding himself from the impurity of the dead. Likewise he should guard his

שהזכירו (חגיגה יח) בגדי עם הארץ
מדרס לפרושים וכמו שנקרא הנזיר
קדוש (במדבר ו ח) בשמרו
מטומאת המת גם כן וגם ישמור פיו
ולשונו מהתגאל ברבוי האכילה
הגסה ומן הדבור הנמאס כענין
שהזכיר הכתוב (ישעיהו ט טז) וכל
פה דובר נבלה ויקדש עצמו בזה עד
שיגיע לפרישות כמה שאמרו על
רבי חייא שלא שח שיחה בטלה
מימיו באלו ובכיוצא בהן באה
המצוה הזאת הכללית אחרי שפרט
כל העבירות שהן אסורות לגמרי
עד שיכנס בכלל זאת הצוואה
הנקיות בידי וגופו כמו שאמרו
(ברכות נג) והתקדשתם אלו מים
ראשונים והייתם קדושים אלו מים
אחרונים כי קדוש זה שמן ערב כי
אע"פ שאלו מצות מדבריהם עיקר
הכתוב בכיוצא בזה יזהיר שנהיה
נקיים וטהורים ופרושים מהמון בני
אדם שהם מלכלכים עצמם
במותרות ובכיעורים וזה דרך
התורה לפרוט ולכלול בכיוצא בזה
כי אחרי אזהרת פרטי הדינין בכל
משא ומתן שבין בני אדם לא תגנוב
ולא תגזול ולא תונו ושאר
האזהרות אמר בכלל ועשית הישר
והטוב (דברים ו יח) שיכניס בעשה

mouth and tongue from being defiled by excessive food and by lewd talk, similar to what Scripture states, *and every mouth speaketh wantonness*, and he should purify himself in this respect until he reaches the degree known as [complete] “self-restraint,” as the Rabbis said concerning Rabbi Chiya, that never in his life did he engage in unnecessary talk. It is with reference to these and similar matters that this general commandment [*Ye shall be holy*] is concerned, after He had enumerated all individual deeds which are strictly forbidden, so that cleanliness of hands and body, are also included in this precept, just like the Rabbis have said: “*And ye shall sanctify yourselves*. This refers to the washing of hands before meals. *And be ye holy*. This refers to the washing of hands after meals [before the reciting of grace]. *For I am holy* — this alludes to the spiced oil” [with which they used to rub their hands after a meal]. For although these [washings and perfuming of the hands] are commandments of Rabbinic origin, yet Scripture’s main intention is to warn us of such matters, that we should be [physically] clean and [ritually] pure, and separated from the common people who soil themselves with luxuries and

היושר וההשויה וכל לפנים משורת
הדין לרצון חבריו כאשר אפרש
(שם) בהגיעי למקומו ברצון הקב"ה
וכן בענין השבת אסר המלאכות
בלאו והטרחים בעשה כללי
שנאמר תשבות ועוד אפרש זה
(רמב"ן על ויקרא כ"ג:כ"ד) בע"ה:

unseemly things. And such is the way of the Torah, that after it lists certain specific prohibitions, it includes them all in a general precept. Thus after warning with detailed laws regarding all business dealings between people, such as not to steal or rob or to wrong one another, and other similar prohibitions, He said in general, *And thou shalt do that which is right and good*, thus including under a positive commandment the duty of doing that which is right and of agreeing to a compromise [when not to do so would be inequitable]; as well as all requirements to act “beyond” the line of justice [i.e., to be generous in not insisting upon one’s rights as defined by the strict letter of the law, but to agree to act “beyond” that line of the strict law] for the sake of pleasing one’s fellowman, as I will explain when I reach there [that verse], with the will of the Holy One, blessed be He. Similarly in the case of the Sabbath, He prohibited doing certain classes of work by means of a negative commandment, and painstaking labors [not categorized as “work,” such as transferring heavy loads in one’s yard from one place to another, etc.] He included under a general positive commandment, as it is said, *but on the seventh day thou shalt rest*. I will

yet explain this with the help of G-d.